

Nr 384.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till ändrad lydelse av § 2 4:o tryckfrihetsförordningen; given Stockholms slott den 12 mars 1920.

Under åberopande av bilagda i statsrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed till riksdagens prövning i grundlagsenlig ordning framlägga följande

Förslag

till

ändrad lydelse av § 2 4:o tryckfrihetsförordningen.

§ 2.

4:o I grund — — — som helst.

Vid föregående tillåtelse skola följande undantag ovägerligen iakttagas:

Att protokoll, hållna — — — uppenbara.

Att ej några — — — femtio riksdaler.

Att mobiliseringsplaner — — — konfiskeras.

Att, där underrätt — — — konfiskeras.

Att, i vad — — — femtio riksdaler.

Det skall — — — sexton skillingar.

Att protokoll — — — sexton skillingar.

- Att ingen — — — — sexton skillingar.
 Att läkares — — — — sexton skillingar.
 Att handlingar — — — — sexton skillingar.
 Att utdrag — — — — femtio riksdaler.
 Att till försäkringsrådet — — — — trehundra riksdaler.
 Att uppgifter — — — — femtio riksdaler.
 Att för — — — — trehundra riksdaler.
 Att de från — — — — femtio riksdaler.
 Att ansökning — — — — femtio riksdaler.
 Att i ärende — — — — konfiskeras.

Att av vattenfallsstyrelsen ingånget kontrakt rörande leverans av elektrisk energi jämte därtill hörande handlingar ej må utlämnas, förrän kontraktet upphört att gälla, därest ej, med hänsyn till de förhållanden, under vilka ett utlämnande ifrågasättes, trygghet kan anses vara för handen, att detsamma ej kommer att missbrukas till skada för vattenfallsstyrelsens verksamhet eller den, som saken eljest rör; ägande vattenfallsstyrelsen, då undantag sålunda medgives, att göra de förbehåll, som prövas erforderliga. Den, som obehörigen utlämnar handling eller i tryck offentliggör handling, som han vet vara obehörigen utlämnad, så ock den, som bryter mot förbehåll, varunder utlämnandet skett, straffes efter allmän lag, om gärningen är i den med straff belagd, men eljest med böter från och med trettio tre riksdaler sexton skillingar till och med trehundratrettio tre riksdaler sexton skillingar, och skriften konfiskeras.

Att sådant, som — — — — huvudsaken.

I övrigt, och — — — — stadgat är.

GUSTAF.

Östen Undén.

*Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott fre-
dagen den 12 mars 1920.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BRANTING,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena frih. PALMSTIERNA,
Statsråden: UNDÉN,
THORSSON,
OLSSON,
SANDLER,
NOTHIN,
NILSON,
ERIKSSON,
SVENSSON,
HANSSON.

Chefen för justitiedepartementet statsrådet Undén anmälde, efter gemensam beredning med chefen för civildepartementet, en av vattenfallsstyrelsen i skrivelse den 17 september 1918 gjord underdånig framställning om vidtagande av ändring i tryckfrihetsförordningen i syfte att bereda skydd mot offentliggörande av vissa till styrelsens ämbetsbefattning hörande handlingar.

Föredragande departementschefen anförde härvid:

»I berörda skrivelse har vattenfallsstyrelsen framhållit, att det vid ett flertal tillfällen förekommit, att utomstående personer önskat taga del av hos styrelsen förvarade exemplar av energikontrakt, vilka upprättats mellan styrelsen, å ena, samt avnämare av elektrisk energi, å andra sidan.

*Vattenfalls-
styrelsen.*

Styrelsen ansåge det emellertid vara tydligt, att styrelsen såsom affärsdrivande verk i större eller mindre grad vore beroende av att vissa med dess verksamhet sammanhängande handlingar vore undandragna offentligheten och detta särskilt därför, att den av styrelsen utövade affärsdrivande verksamheten vore utsatt för konkurrens från enskilda affärsföretags sida. Det låge då i sakens natur, att en hel del korrespondens och ingångna överenskommelser bleve av förtroelig natur både av hänsyn till styrelsens och till dess medkontrahents affärsverksamhet. De hos styrelsen förvarade handlingarna torde nämligen ofta innehålla bestämmelser och uppgifter, vilka för enskild part kunde äga karaktär av affärshemligheter och vilkas offentliggörande av denna anledning skulle kunna skada hans affärsverksamhet. Den enskilde kontrahenten finge anses äga rätt påfordra att de uppgifter, vilka sammanhängde med hans affärsverksamhet, icke, åtminstone så länge de vore av någon betydelse för honom, meddelades utomstående, som rent utav kunde tänkas använda desamma i ett för honom i hans yrkesutövning skadligt syfte. Det torde vidare ligga i statens eget intresse att tillse, icke allenast att de affärshemligheter, vilka hänförde sig till den av styrelsen utövade verksamheten, icke yppades till förfång för enskild verksamhet utan även att upplysningar av ifrågasvarande slag icke kunde användas mot styrelsen själv av konkurrerande företag.

Visserligen hade genom beslut vid 1918 års lagtima riksdag det tillägg gjorts i tryckfrihetsförordningens § 2 mom. 4, att, bland annat, i ärenden »angående försäljning av staten tillhörig lös egendom» vissa skrivelser och anbud under viss kortare tid icke finge offentliggöras. Även om detta lagbud ansåges tillämpligt å styrelsens försäljning av elektrisk energi för statens räkning, vore det skydd, som stadgandet lämnade, för styrelsens del icke tillräckligt omfattande, särskilt med hänsyn till dess tidsbegränsning. Ansåge man sig emellertid ej kunna åberopa detta lagbud, vars tillämplighet i förevarande fall åtminstone kunde anses tveksam, kunde det icke förvägras den, som så önskade, att efter hänvändelse till vederbörande tjänsteman hos vattenfallsstyrelsen taga del av ifrågasvarande handlingar.

Vattenfallsstyrelsen funne sålunda, att det för den av styrelsen utövade verksamheten vore ett oundgängligt behov, att icke blott ovanberörda energikontrakt utan även de mellan kontrahenterna före avtalets avslutande växlade skrivelser liksom även resultatet av de i saken inom styrelsen för olika affärsföretag verkställda utredningar vore undandragna offentligheten. Det torde dock icke vara lämpligt bestämma — såsom för andra fall i omförmälda lagbud föreskreves — att nämnda handlingar

allenast under en viss kortare tidrymd skulle vara skyddade mot utlämnande till utom verket stående personer. Energikontrakten vore nämligen gällande i årtionden och det vore jämväl möjligt, att dessa kontrakt efter den avtalade tidens utlöpande komme att förnyas måhända på de äldre villkoren eller på andra, dessa liknande villkor. Styrelsen hölle därjämte före, att det lämpligen borde ankomma på styrelsen att pröva, under vilka förhållanden ett utlämnande finge äga rum.

Med åberopande av vad styrelsen sålunda anfört hemställde styrelsen, att till § 2 4:o tryckfrihetsförordningen måtte göras ett tillägg av sådant innehåll, att styrelsen otvetydigt erhöles rätt att vägra utlämnande av handlingar av ovan angiven natur.

Vad vattenfallsstyrelsen sålunda anfört synes mig otvetydigt giva vid handen, att det av hänsyn såväl till det allmännas som de enskilda abonnenternas intresse är av behovet påkallat, att sådana till styrelsens ämbetsbefattning hörande handlingar, som i styrelsens skrivelse beröras, skyddas mot offentliggörande. Då stadgandena i § 2 4:o tryckfrihetsförordningen angående förbud mot offentliggörande av vissa handlingar i ärenden angående försäljning av staten tillhörig lös egendom icke äro avfattade med syftning på här avsedda handlingar, synes i tryckfrihetsförordningen böra meddelas förbud mot offentliggörande av sistnämnda handlingar. Beträffande tiden för sådant förbuds giltighet torde det vara lämpligast föreskriva, att offentliggörande av ifrågasatt kontrakt med tillhörande handlingar ej må ske, så länge sådant kontrakt är gällande. Dock torde vattenfallsstyrelsen, på sätt den ifrågasatt, böra medgivas rätt att, där trygghet kan anses vara för handen, att ett utlämnande av sådan handling, som här avses, icke kommer att missbrukas till skada för styrelsens verksamhet eller den, som saken eljest rör, medgiva undantag från berörda förbud och därvid stadga de förbehåll, som kunna anses erforderliga. I anslutning härtill torde straff böra bestämmas såväl för den, som obehörigen utlämnar under förbudet inbegripen handling eller med vetskap härom i tryck offentliggör densamma, som även för den, vilken bryter mot förbehåll, som vattenfallsstyrelsen stadgat vid medgivande av undantag från förbudet. Därest överträdelse, som nu sagts, innefattar förbrytelse jämväl mot allmänna strafflagen, torde emellertid i likhet med vad som enligt § 2 4:o tryckfrihetsförordningen gäller beträffande vissa andra liknande förbrytelser, allenast ansvar enligt strafflagen böra ådömas.

I enlighet med nu angivna grunder har jag låtit inom justitiedepartementet upprätta förslag till ändrad lydelse av § 2 4:o tryckfrihetsförordningen. De föreslagna bestämmelserna torde böra införas närmast

*Departement-
chefen.*

efter det stycke i nämnda lagrum, som avser handlingar rörande ärenden angående upphandling eller utförande av arbete för statens räkning eller försäljning av staten tillhörig lös egendom.

Föredraganden uppläste därefter ifrågavarande *förslag till ändrad lydelse av § 2 4:o tryckfrihetsförordningen* samt hemställde, att detsamma måtte föreläggas riksdagen till prövning i grundlagsenlig ordning.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen täcktes Hans Maj:t Konungen förordna, att till riksdagen skulle avlätas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Adil Wifvesson.